

Základná umelecká škola Štefánikova 20, 071 01 Michalovce

Školský vzdelávací program pre druhý stupeň základného štúdia

Predmet : Hra na gitare

Názov predmetu	Hra na gitare
Ročník	Štvrtý
Časový rozsah výučby	1,5 hodiny týždenne
Učebný plán	č. 20
Stupeň vzdelania	druhý
Názov ŠVP	Štátny vzdelávací program ZUŠ v SR
Názov ŠkVP	Školský vzdelávací program ZUŠ, Štefánikova 20, Michalovce, Iskrenie talentov
Forma štúdia	denná
Vyučovacia jazyk	slovenský
Spracoval	Attila Balogh
Koordinátor ŠkVP	Jozef Kolesár
Schválené dňa	25.august, 2014

Charakteristika predmetu

Gitara je hudobný nástroj so všestranným využitím, uplatňujúcim sa vo všetkých hudobných žánroch. Táto skutočnosť vychádza z historických hráčskych nástrojárskejších tradícií a bohatej literatúry, obsahujúcej všetky štýlové obdobia. Gitarová pedagogika prekonala v poslednom období obrovské kvalitatívne zmeny. Bolo vypracovaných množstvo gitarových škôl, metodických a koncepcných materiálov a rôznych publikácií, ktoré zásadným spôsobom menia prístup k vytváraniu technických a výrazových prostriedkov potrebných k hre na gitare oproti tradičným metódam. Ciele, prostriedky na ich dosiahnutie a hudobný materiál uvedený v učebných osnovách zabezpečujú, v prípade ich správneho použitia, získanie zručností a vedomostí pre ďalšie štúdium na konzervatóriu, ale aj uplatnenie sa žiakov v rôznych záujmových útvaroch. Obsah učebných osnov hry na gitare je koncipovaný tak, aby si žiak prostredníctvom získaných zručností a vedomostí vytváral trvalý vzťah k hudbe a k nástroju, aby si postupne osvojil potrebu samostatného štúdia a tvorbu vlastného repertoáru. Na štúdium hry na gitare sa prijímajú deti od deviatich rokov. Toto je optimálny vek prijatia dieťaťa na štúdium hry na gitare. Nevylučuje sa však prijať aj deti mladšie, pokiaľ majú požadované hudobné nadanie, fyzické a psychomotorické predpoklady pre hru na nástroji. V prípade prijatia mladšieho žiaka je potrebné zabezpečiť primeraný nástroj. Prijatie starších žiakov je tiež možné. Práca učiteľa so žiakmi v predmete hra na gitare je charakteristická individuálnym prístupom a používaním adekvátnych metodických postupov a foriem práce nielen v súvislosti s vekom dieťaťa, ale aj z hľadiska jeho celkového nadania a úrovne talentu. Odporúčané gitarové školy, technická a prednesová literatúra a metodické materiály slúžia k základnej orientácii učiteľa, ktorý ich môže podľa svojich skúseností a individuálnych potrieb vhodne kombinovať a nahrádzať inými materiálmi.

Ciele vyučovacieho predmetu

Všeobecné ciele

Neustále zvyšovať technickú a hudobnú vyspelosť žiaka a postupne ho viesť k tomu, aby tvorivo a uvedomene vyberal technické a výrazové prostriedky na realizáciu hraných skladieb. Zdokonaľovaním úderovej kapacity prstov pravej ruky rozširovať možnosti samostatného vedenia hlasov a postupne túto schopnosť využívať pri interpretácii polyfónnych aj homofónnych skladieb. Systematicky sa zaoberať štýlovou interpretáciou, zovšeobecňovať charakteristické prvky jednotlivých štýlových období a vedome ich využívať aj pri štúdiu podobných skladieb. Viesť žiaka k potrebe poznávať gitarovú literatúru. Zapájať ho do komornej hry. Podporovať jeho záujmy i v oblasti tanečnej a populárnej hudby a kultivovať jeho vkus aj v týchto žánroch. Rozširovať schopnosť hry podľa akordických značiek.

Špecifické ciele

Kognitívne ciele

- vytvárať si vlastný hudobný názor,
- zdôvodniť vlastný názor
- logicky rozčleniť štruktúru skladby,
- zapamätať si notový zápis väčšieho rozsahu,
- uvedomele riešiť hru fráz a menších celkov v skladbe,
- orientovať sa v širšej hudobnej terminológii.

Socio-afektívne

- emocionálne prežiť skladby,
- vyjadriť charakter skladby,
- zhodnotiť pozitíva aj negatíva vlastnej interpretácie skladby,
- dokázať čo najdokonalejšie interpretovať skladbu na verejnosti,
- vytvoriť si samostatný názor na interpretáciu vlastnú, vypočutú,
- interpretovať skladby rôznych štýlových období.

Psycho-motorické

- interpretovať na nástroji vlastnú hudobnú predstavu,
- interpretovať štýlovo skladby primerane hudobnému obdobiu
- dbať na uvoľnený hrací aparát,
- zdokonaľovať kvalitu technického prevedenia skladby,
- zvyšovať technickú náročnosť interpretovaných skladieb,
- vytrvalo pracovať na odstránení technickej povrchnosti,
- prehlbovať a obohacovať technické a výrazové schopnosti,
- vyrovnane hrať v rýchlejších tempách,
- uvedomele sledovať vlastnú interpretáciu a vyhnúť sa mechanickej hre.

Výchovné a vzdelávacie stratégie

1. Sociálno-komunikačné spôsobilosti

- dokázať dlhší čas sústredene pracovať, primerane reagovať na zmeny,
- uvedomele pracovať na skladbe pri príprave na hodinu,
- zdokonaľovať kvalitu interpretácie pri vystúpení na verejnosti,
- sformulovať vlastný názor na vypočutú skladbu
- vytvárať si vlastný hudobný názor.

2. Spôsobilosť v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

- rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú k tvorivosti,
- uvedomele pracovať s rytmickým pôdorysom skladby,
- dôkladne porozumieť jednotlivým motívom, frázam, sprievodu a hudobnému členeniu,
- rozborom skladieb viesť k pochopeniu väčších cyklických foriem.

3. Spôsobilosti v oblasti informačnej a komunikačnej technológie (digitálnych technológií)

- podporovať percepciu digitálnymi zdrojmi umeleckých diel, využívať digitálne spracovanie hudby.
- samostatne vyhľadávať rôzne na internete rôzne interpretácie preberanej skladby.

4. Spôsobilosť učiť sa

- rozvíjať vytrvalosť, iniciatívu a schopnosť samostatne sa učiť a získavať informácie,
- hodnotiť informácie a využívať ich aj v medzipredmetových vzťahoch,
- rozobrať skladbu podľa formy,
- analyzovať skladbu po rytmickej stránke,
- odlišovať dôležité informácie od menej podstatných,
- efektívne si osvojovať poznatky a študijné návyky.

5. Spôsobilosť riešiť problémy

- vnímať, sledovať, rozoznávať a premýšľať o vzniknutých situáciách,
- učiť sa byť empatický,
- aplikovať získané návyky pri nácviku nových skladieb,
- zvládať emócie pri vystúpení,
- zaujať správne stanovisko pri riešení vzniknutého problému,
- hľadať a využívať rôzne informácie, skúšať viaceré možnosti riešenia problému, overovať správnosť riešenia.

6. Osobné, sociálne a občianske spôsobilosti

- akceptovať svoje práva a povinnosti v škole i mimo nej,
- mať zodpovednosť a schopnosť dodržiavať dohody,
- rozvíjať empatiu voči svojmu okoliu a ochotu pomáhať,
- uvedomovať si vlastné potreby a aktívne využívať svoje možnosti,
- kontrolovať svoje konanie, uvedomovať si svoje silné a slabé stránky ako svoje tvorivé možnosti.

7. Spôsobilosť vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- rozvíjať schopnosť tvoriť a prijímať umenie,
- vyjadriť svoj názor i vkus,
- ovládať základné pravidlá spoločenského kontaktu a dodržiavať zásady kultivovaného správania sa v škole a na verejnosti,
- poznávať a vážiť si národné hudobné bohatstvo,
- pomenovať druhy umenia a ich hlavné nástroje a vyjadrovacie prostriedky na úrovni,
- rozvíjať schopnosť tvoriť a prijímať umenie.

Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy práce:

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce
1. Hra na nástroji	<ul style="list-style-type: none"> • slovná metóda • názorná metóda • praktická metóda • reproduktívna metóda	<ul style="list-style-type: none"> • individuálna práca na vyučovacej hodine • domáca príprava na vyučovaciu hodinu
2. Hudobno-teoretické poznatky	<ul style="list-style-type: none"> • analyticko – syntetická metóda • deduktívna metóda • informačno-receptívna metóda • problémový výklad	<ul style="list-style-type: none"> • individuálna práca na vyučovacej hodine • domáca príprava na vyučovaciu hodinu
3. Hudobno-výrazové prostriedky	<ul style="list-style-type: none"> • reproduktívna metóda • heuristická metóda	<ul style="list-style-type: none"> • počúvanie hudobných nahrávok a interpretácie učiteľom

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
1. Základy hry na nástroj	Podľa výberu	- videotechnika, CD, DVD, - zvukové pomôcky:	Gitara a zrkadlo	- internet
2. Hudobno-teoretické poznatky	Podľa výberu	Prehrávač, vzorový prednes učiteľa	Interaktívna tabuľa a tabuľa	- knižnica
3. Hudobno-výrazové prostriedky	Podľa výberu	- videotechnika, CD, DVD - zvukové pomôcky		Internet

Obsah vzdelávania

TEMATICKÝ CELOK	KOMPETENCIE OBSAHOVÝ ŠTANDARD	VÝKONOVÉ ŠTANDARDY	KRITÉRIA HODNOTENIA
1. Hra na nástroji	<p>Učiť žiaka ovládať:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Upevňovanie a zdokonaľovanie osvojených technických prvkov gitarovej hry. ✓ Koordinovaná a plynulá hra oboch rúk. ✓ Dôraz na kultúru tónu a štýlovoť interpretácie skladieb. <p>Jednohlasné stupnice (dur, mol) v rýchlych tempách a rôznych variáciách prstokladov pravej a ľavej ruky v rozsahu celého hmatníka s kadenciou v rôznych polohách hmatníka.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Intervalové stupnice vo všetkých tóninách (tercie, sexty, oktávy, decimy). ✓ Sprievod piesní s využitím rôznych spôsobov v hry. <p>Hra z listu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Komorná hra, alebo hra v súbore. ✓ Populárna hudba 	<p>Žiak si má osvojiť:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ uplatňujú všetky doteraz získané znalosti a schopnosti k interpretáciám skladieb rôznych štýlových období a žánrov, ✓ využívajú svoje interpretačné skúsenosti a získané hudobné vedomosti k samostatnému štúdiu nových skladieb a vyhľadávaniu skladieb podľa vlastného výberu, ✓ hrajú jednohlasné trojoktávové stupnice s využitím typových prstokladov a kadencie s využitím veľkého barré, ✓ hrajú intervalové stupnice v rozsahu jednej oktávy, ✓ využívajú svoje schopnosti pri komornej a súborovej hre, ✓ vedia hrať z listu primeraný zápis, ✓ hrajú v komornom, súborovom zoskupení, ✓ interpretujú skladby rôznych štýlových období, ✓ získajú základnú orientáciu v slovenskej gitarovej hudbe, ✓ získajú základnú orientáciu v súčasnej populárnej hudbe. 	<p>Žiak zvládol:</p> <p>repertoárové požiadavky</p> <ul style="list-style-type: none"> • skladby podľa individuálneho plánu v triednej knihe <p>Záverečná skúška: 1 etuda, 2 rozsiahlejšie prednesové skladby rôznych štýlových období.</p>

2. Hudobno-teoretické poznatky	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Učiť žiaka ovládať: ✓ hudobnú primeranú terminológiu a stavbu skladby ✓ charakterizovať skladbu podľa štýlového obdobia 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žiak si má osvojiť: ✓ hudobnú terminológiu, ✓ rozoznávajúce hudobného štýlu v skladbách 	<p>Žiak zvládol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlíšenie a charakteristiku hudobných období a primeranú hudobnú terminológiu
--------------------------------	---	---	---

Kritéria hodnotenia absolventskej skúšky:

- plynulá hra naspamäť, v požadovanom tempe, rytme, technicky vyrovnaná, vyjadrenie obsahu skladieb, dodržanie štýlovej interpretácie, náročnosť programu zodpovedá učebným osnovám - výborný
- plynulá hra skladieb, v primeranom tempe, priblíženie sa obsahovému a štýlovému vyjadreniu skladby, hra naspamäť nie podmienkou, náročnosť skladieb zodpovedá učebným osnovám, alebo časť repertoáru je menej náročná- uspokojivý
- hra z nôt bez primeraného obsahu, štýlu, tempa, náročnosť skladieb nezodpovedá učebným osnovám - uspokojivý
- hra z nôt, nedodržanie notového a rytmického zápisu, neúplná hra skladieb alebo len časť skladby, program nezodpovedá učebným osnovám- neuspokojivý

Profil absolventa II. stupňa.

Absolvent II. stupňa základného štúdia je pripravený na celoživotné vzdelávanie a rozširovanie svojich nadobudnutých všeobecných a odborných vedomostí a zručností v umeleckej oblasti. Absolvovaním súboru predmetov umeleckého vzdelávania počas štúdia je pripravený na vysokoškolské štúdium na školách umelecko-pedagogického zamerania.

Absolvent II. stupňa základného štúdia ovláda hru na hudobnom nástroji na úrovni prislúchajúcej danému stupňu vzdelania. Dokáže aktívne pôsobiť v hudobných zoskupeniach ako hráč sólového partu i ako sprievodný hráč. Svoje vedomosti dokáže sám rozvíjať, obnovovať, je schopný primerane reagovať na nové trendy i na spoločenský vývoj. Na základe získaných poznatkov a skúsenosti dokáže hodnotiť a kriticky pristupovať k ďalšiemu tvorivému procesu.

Absolvent II. stupňa základného štúdia skupiny študijných zameraní hra na gitare: podáva poloprofesionálne umelecké výkony v praxi najčastejšie ako člen komorných zoskupení vážnej i populárnej hudby, ako korepetítor, tiež ako sólista, pozná a primerane uplatňuje technické, výrazové a vyjadrovacie prostriedky hry na gitare, má vedomosti z dejín hudby a gitarovej literatúry, dokáže odborne vyjadriť svoj umelecký názor, pozná historické a estetické zákonitosti umenia, hudobné diela dokáže interpretovať podľa štýlových období, má vedomosť o harmónii, kontrapunkte, hudobných formách a hudobných druhoch, o hudobných nástrojoch, vie analyzovať hudobné diela a túto analýzu zužitkovať pri tvorbe osobitej interpretácie.

Úroveň rozvinutosti kľúčových spôsobilostí, ktoré žiaci dosiahnu v závere II. stupňa základného štúdia ZUŠ, nie je ukončená.

Vytvára len bázu pre následné stupne vzdelania, pre celoživotné učenie sa.

Hudobný materiál:**Technické cvičenia a etudy**

Jiří JIRMAL: Škola hry na kytaru

Jiří JIRMAL: 30 etud

Jiří JIRMAL: Základy kytarové techniky

Arnošt SÁDLÍK: Škola stupnic a akordov pre gitaru

Ferdinand SOR: Etudy opus 31

Ferdinand SOR: Etudy opus 35

Milan ZELENKA, Jana OBROVSKÁ: Nové etudy pro kytaru

Prednesové skladby

Jiří JIRMAL: Staří španělští mistři

Mauro GIULLIANI: 3 sonatiny (kytarová sóla 37)

Ferdinand SOR: Výběr ze skladeb pro kytaru (revidoval Milan Zelenka)

Juraj TANDLER: Miniatury pre gitaru sólo

J.Kotik,Zelenka-Obrovska,Carulli,Carcassi,Giuliani,Krieger,J.S.Bach,

Rozvíjanie komornej hry – dua, tria a hra z listu podľa vlastného výberu učiteľa.

Improvizácia piesní rôznych štýlových období, melódia + rôzne spôsoby akordických sprievodov.